

Nr 1061

Av herr **Enskog**, i anledning av skrivelse från styrelsen för riksdagens förvaltningskontor angående riksdagens lokalfrågor på längre sikt m. m.

Valet av plats för en ny riksdagshusbyggnad är mycket betydelsefull inte endast för den nuvarande generationen utan också för kommande generationer. Därför bör man fördomsfritt diskutera lämpligaste orten för ett nytt riksdagshus. Det är inte självklart att Stockholm ur alla synpunkter är lämpligast.

Om man först ser på tillgången på lämplig tomtmark är Stockholm definitivt inte bra. Man måste exempelvis ställa krav på möjligheter att i framtiden utöka lokalutrymmet, så att arbetet i riksdagshuset kan bedrivas effektivt av både riksdagsledamöter, personal i partikanslier, utskottspersonal och av andra för riksdagens arbete nödvändiga personer, t. ex. tidningsmän, bibliotekspersonal, restaurangpersonal o. s. v. Dagens riksdagshus lämnar i det avseendet mycket övrigt att önska. En ordentlig utvidgning och omändring hade varit nödvändig även om enkammarreformen inte hade genomförts.

Då enkammarreformen nu är beslutad och mycket stora förändringar måste vidtagas för att bereda den nya kammaren tillräckliga lokaler, är det nödvändigt att placera det definitiva huset så, att det kommer att ligga på rätt plats inte endast under de närmaste årtiondena utan också under kanske ett eller annat århundrade.

Ser man placeringen av riksdagshuset ur personalens och riksdagsmännens synpunkt kan man också fråga sig om Stockholm är lämpligaste orten. Det är där i regel mycket stora avstånd mellan bostaden och arbetsplatsen, det är svårbemästrade kommunikationsproblem liksom många svårigheter av andra slag som finns i en snabbt expanderande storstad, vilket allt talar för att Stockholm inte är lämpligaste orten.

Redan i dag talar vi om olika regioner i landet som i en framtid kommer att bli mer eller mindre sammanhängande tätortsområden. Dessa områden kommer att dra till sig den huvudsakliga befolkningstillväxten i landet liksom utökningen av vårt näringsliv. En av dessa regioner är Mälarenregionen. Inom denna region bör ett nytt riksdagshus förläggas.

Då Stockholms stad har visat ett mycket ljumt intresse för att ge riksdagen möjligheter att förlägga ett nytt riksdagshus till ett välbeläget, med tanke på framtiden tillräckligt stort tomtområde, finns det all anledning att snabbt låta verkställa en allsidig utredning om förläggning av riksdagen till annan ort än Stockholm.

Det finns många synpunkter som bör diskuteras i en utredning av angivet slag. Bl. a. bör de tekniska möjligheterna för en förläggning utanför Stockholm ägnas stor uppmärksamhet.

Kommunikationerna både då det gäller att förflytta personer och gods har förbättrats avsevärt, men detta gäller i ännu högre grad överförandet av meddelanden av olika slag. Detta medför att vi i dag inte alls är lika bundna av närheten till olika kontor, som man tidigare var. Vi kan också förutse att i början eller mitten av 1980-talet, då ett nytt riksdagshus kan stå färdigt, har vi kommit mycket, mycket längre på detta område. Riksdagen bör därför inte känna sig bunden av t. ex. avståndet mellan kanslihuset och riksdagshuset.

En förläggning av ett nytt riksdagshus till bortre delen av Mälarenregionen, förslagsvis till Arboga, skulle medföra vissa nackdelar men också många fördelar, exempelvis:

1. Staden ligger ur befolkningsgeografisk synpunkt ungefär mitt i landet.
 2. Kommunikationerna är relativt goda och kan göras mycket goda. I staden finns flygfält, den är en knutpunkt för två europavägar, järnvägsförbindelserna kan förbättras åt olika håll, svävarfarkoster kan använda Mälaren—Arbogaån för färd mellan Stockholm och Arboga.
 3. Avståndet i tid för helikopterflyg mellan Stockholm och Arboga torde inte vara längre än förflyttning några kilometer med taxi i Stockholm under rusningstid.
 4. Det finns gott om tomtmark inom den triangel som begränsas av linjerna Arboga—Köping—Kungsör—Arboga.
 5. Arboga var den plats, där enligt traditionen det första riksmötet hölls.
- Ser man på den plan som nu ligger på riksdagens bord om riksdagens lokalfrågor på längre sikt, förefaller det som om provisoriet vid Sergels torg, det s. k. kulturhuset, i varje fall av ritningar och modeller att döma, skulle bli en mycket god lösning. I det huset finns också möjligheter att expandera om så skulle vara erforderligt. Tyvärr är den förläggningen endast ett provisorium. Det bör övervägas om inte det provisoriet — om riksdagen skall vara kvar i Stockholm — borde bli det nya riksdagshuset. Stockholm skulle kunna erbjudas det nuvarande riksdagshuset som kulturhus i stället för det vid Sergels torg.

Riksdagen beslöt den 31 maj 1968 att en arkitektävlan skulle anordnas om nytt riksdagshus, varvid olika alternativ med förläggning antingen på Helgeandsholmen eller på Nedre Norrmalm kunde väljas.

Styrelsen för riksdagens förvaltningskontor hemställer nu i skrivelse till riksdagen att den bl. a. måtte besluta att fortsatt utredning av riksdagens lokalfrågor på längre sikt skall avse förslag till riksdagshus enligt i princip något av alternativen 1 eller 2 i byggnadsstyrelsens utredning »Riksdagens hus». Alternativ 1 gäller ombyggnad av nuvarande riksdagshuset och alternativ 2 nybyggnad på Helgeandsholmen. Anledningen till att man frångått de tre alternativen 3a, 3b och 3c, som gäller förläggning på Nedre Norrmalm, är, att Stockholms stad nu beslutat att de för riksdagen lämpligaste tomterna de tre alternativen 3a, 3b och 3c, som gällde förläggning på Nedre Norrmalm,

nen för området i fråga — planen antogs den 17 juni 1968, alltså efter riksdagens beslut om omfattningen för förberedelserna för arkitekttävlingen — skall använda tomterna för annat ändamål.

Att förlägga det slutliga riksdagshuset till Helgeandsholmen är möjligt men från flera synpunkter inte lämpligt. Det nuvarande riksdagshuset disponerar över ca 12 000 m² rumsyta och en total yta på ca 31 000 m². Det program som uppgjorts för det nya riksdagshuset upptar 26 000 m² rumsyta och 43 000 m² totalyta. Även om riksdagshuset och riksbankshuset tillsammans har en totalyta på 42 000 m², så är dessa byggnader disponerade på ett sådant sätt att man inte kan anordna lämpliga lokaler i den utsträckning som är nödvändigt. Stora utbyggnader skulle bli erforderliga, och att utföra sådana i den känsliga miljö det här är fråga om torde inte vara att rekommendera. Utsikten mot slottet bör inte skymmas mer än som man redan gjort.

Ett alternativ är att riva nuvarande bebyggelsen på Helgeandsholmen, men det vore också fel. De monumentalbyggnader från sekelskiftet, som riksdagshuset och riksbankshuset utgör, bör få stå kvar som minnesmärken över den tidens arkitektur.

Med hänvisning till det anförda får jag föreslå,

att riksdagen måtte besluta att fortsatt utredning av riksdagens lokalfråga på längre sikt skall bedrivas enligt de riktlinjer som angetts ovan, d. v. s. omfatta *dels* en förut-sättningslös utredning om förläggning av riksdagshuset till annan ort än Stockholm, förslagsvis Arboga, *dels* — om riksdagen skall vara kvar i Stockholm — utredning om det provisoriska riksdagshuset vid Sergels torg kan omändras till permanent riksdagshus.

Stockholm den 21 mars 1969

C.-G. Enskog (fp)

Nr 1062

Av herr **Björck** i Nässjö, i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 16, angående anslag till studiebidrag m. m. för budgetåret 1969/70.*

(Lika lydande med motion nr 928 i Första kammaren)

Stockholm den 25 mars 1969

Anders Björck (m)
i Nässjö
